

1 חשוב ללמד נושא זה במסגרת שיעורי ההכנה של התכנית – "התפתחות אישית ומעורבות חברתית", לקראת ההשתלבות במסגרות השונות. העברת שיעור זה, מהווה אמירה שלנו המבוגרים על פתיחותנו לקיים שיח אודות נושאים מורכבים וכן על היותנו כתובת לפנייה לעזרה ולהיוועצות.

רציונל

בני הנוער המעורבים בפעילות חברתית במסגרת התוכנית "התפתחות אישית ומעורבות חברתית" נמצאים בשיאו של גיל ההתבגרות בשלב בו מתגבשת הזהות העצמית, מתרחשים שינויים גופניים, רגשיים וחברתיים. בתקופה זו, עולה הרצון למגע אינטימי ולקשר כאמצעי נוסף לבחינת העצמי ולסיפוק צרכים מידיים. הבלבול, חוסר הניסיון והלחצים החברתיים, עמם מתמודדים המתבגרים, מקשים עליהם לעיתים לגבש עמדה בשאלות כגון: מהו הגבול המבדיל בין סקרנות מינית לגיטימית לבין הטרדה מינית? מה ההבדל בין חיזור ורצון להתחלת קשר ובין הטרדה מינית? מתי עוברת התנהגות בעלת אופי מיני את הגבול מהתחום הלגיטימי והמותר לתחום החוצה גבולות והאסור מבחינה רגשית וחוקית גם יחד? שאלות רבות שלעיתים נותרות ללא מענה.

בשנים האחרונות אנו עדים לעיסוק הציבורי הרב בנושא הטרדה מינית בכלל ובמקומות עבודה בפרט. למרות השיח הציבורי הרחב בנושא והעלאת המודעות הציבורית לנושא, ניכר כי עדיין נדרשת פעילות הסברה בנושא.

למורה

לפניך פעילויות העוסקות בנושא הטרדה מינית במסגרות המעורבות החברתית. מטרת הפעילות הראשונה היא העמקת האבחנה בין קירבה רצויה לקירבה בלתי רצויה בין בני אדם. הפעילות השנייה עוסקת בהטרדה מינית במקומות ההתנדבות והמעורבות ובחלק השלישי מוצג החוק בנושא. **לשימושך:** מידע כללי וחוקי בנושא הטרדה מינית. חשוב שתקרא/י את כל החומר בנושא ותלמד/י אותו היטב בטרם הוא יועבר לתלמידים.

¹ כתבה נטע ידיד, שפ"י

מבוא - הטרדה מינית מהי?

" כל מגע לא מוזמן, לא מקובל ולא הדדי, הערה, רמיזה, בדיחה או תשומת לב, המעליבה ופוגעת באדם המעורב וגורמת לו להרגיש מאוים, מושפל, נשלט או נבוך." (דה ליון 1989).
"התנהגות לא מבוקשת ולא הדדית כלפי אנשים, הנמצאים בעמדות פחות חזקות או בנסיבות פחות חזקות." (שטראוס 1992).

ההטרדה המינית הינה התנהגות פיזית או מילולית בעלת אופי מיני המופנית לאדם בניגוד לרצונו או שלא בהסכמתו. היא פוגעת בכבוד האדם, בחירותו, ובזכותו לשוויון הזדמנויות. היא משפילה ומבזה את האדם אליו היא מופנית, בין השאר על ידי התייחסות אליו כאל אובייקט מיני לשימוש של המטריד, ולא כאל אדם כעל רצונות ובחירות משל עצמו.

ההתנהגות הפוגעת יכולה להיות מילולית (שימוש במילים ולא אמירות בעלות אופי מיני) או פיזית (נגיעה, ליטוף, נשיקה, התחככות) ומתייחסת לטווח התנהגויות רחב החל מהטרדה מינית מילולית ועד להתנהגות המהווה עבירה פלילית כגון מעשה מגונה או אונס.

הטרדה מינית בחלקה היא מושג סובייקטיבי. ייתכן כי מה שיראה לאדם אחד כהטרדה, יתפרש בעיני האחר כמחמאה. יוצאים מן הכלל הם הסעיפים בחוק העוסקים במעשים מגונים ובסחיטה באיומים. (כמשמעם בחוק העונשין).

ברוב המקרים הטרדה מינית נעשית על ידי גבר כלפי אישה, אך גם יכולה להיעשות על ידי אישה כלפי גבר, ע"י גבר כלפי גבר וע"י אישה כלפי אישה.

הקדמה למורה

מטרת הפעילויות המוצעות להלן היא לסייע למתבגר לחדד את ההבנה כי "מרחב אישי" הוא אכן אישי על כן הוא שונה מאדם לאדם בדרך שבה הוא מתפרש ומוכן. בעזרת פעילות זו המתבגר ילמד לזהות מצבים אפשריים של פגיעה וירכוש דרכים להתמודדות במקרים אלה.

שיח בנושא מורכב זה, עשוי לעורר רגשות רבים ומגוונים ולהציף מגוון רחב של דעות ורגשות. חשוב לתת מקום לכל הדעות והתחושות ביחס לנושא ולחוק למניעת הטרדה מינית. חשוב להסביר את הרציונל העומד בבסיסו של החוק וכן לחדד את החובה החלה עלינו כאזרחים לכבדו.

בשיח בנושא מניעת הטרדה מינית לא תמיד ניתן לצפות אילו תכנים יעלו התלמידים, לכן חשוב לקבוע מראש כללי שיח מוגן ולחזור עליהם בתחילת כל שיעור:

- לכל אחד יש זכות להביע את דעתו ללא הפרעה גם במידה והיא אינה עולה בקנה אחד עם דעות של אחרים בכיתה.
- כל אחד מדבר בשם עצמו בלבד! יש להגן על הפרטיות של כולם לפיכך, אף אחד אינו מציג אירוע שקרה לתלמיד אחר שנוכח בכיתה או שמוכר לתלמידים. אין לציין שמות של מעורבים כאשר מביאים דוגמה לאירוע.
- חשוב לחדד כי רצוי לשוחח על תכנים אישיים באופן אישי עם המורה או עם דמות אשר התלמידים סומכים עליה, אם במהלך השיח תלמיד משתף בתכנים אישיים שבתחושת המורה עשויים לפגוע בו, רצוי שהמורה יציין כי חשוב לו לשמוע את התלמיד, אך רצוי שהדברים יאמרו בסוף השיעור במקום שקט ופרטי כדי שהמורה יוכל/תוכל להקשיב לתלמיד באופן מלא ולעזור לו או לה להתמודד עם הסוגיה.
- אם לאחר השיח תלמיד/ה פונה באופן אישי ומעלה תכנים אישיים יש לציין בתחילת השיחה כי אנו מחויבים לשמור על סודיות למעט מקרה בו נחוש שהתלמיד נתון בסכנה או האירוע מחייב היוועצות עם איש מקצוע נוסף ו/או דיווח ע"פ חוק, אך שבכל מקרה אנו נשתף את התלמיד/ה במהלכינו ולא נפעל ללא ידיעתו.
- כאשר תלמידים מבטאים אמירה כגון: "הלוואי ומישהו בוגר יתחיל איתי!...", "מה יגידו לי עם מי לצאת ועם מי לא?" "הוא או היא מוצאים חן בעיניי", עלינו לציין שבכל מקום עבודה והתנדבות אסור לקיים יחסים או קשר רומנטי בין עובד/ מתנדב לבין האחראים עליו. ניתן להוסיף ולהסביר כי יש לנו נטייה להעריך דמויות בוגרות יותר מאתנו בפרט כאלה שאחראיות עלינו, חוזר שזכה עשוי להעלות את הערך העצמי בטווח הקצר אך להשאיר משקעים ולפגוע בטווח הארוך.
- כאשר התלמידים מבטאים אמירה כגון: "כולם נוהגים כך" נזמין את התלמידים לבחון את האמירה הזו ולהיזכר באירועי חיים שונים בהם הושפעו מהתנהגות אחרים או עמדו בפרץ, ומה קרה שם. (מומלץ לבחון עם התלמידים האם תמיד הם עושים כל מה שכולם עושים? בכל מצב? ולבחון אתם מצבים בהם הם לא עשו מה שכולם עשו – מה קרה בעקבות זה? אפשר לבחון אתם מצבים בהם הם כן עשו מה שכולם עשו למרות שידעו שזה אסור ושלמו על כך מחיר איך זה היה עבורם. היום בדיעבד, האם הם היו עוצרים לרגע ובוחרים לעשות משהו אחר או שהיו ממשיכים לעשות מה שכולם עושים למרות המחיר הכבד הצפוי?)

פעילות פתיחה

מרחב אישי - בין קירבה לריחוק

מטרות

- הכרות עם תחושות אישיות במצבי קירבה וריחוק מאנשים שונים
- הכרות עם המושגים: מרחב האישי, פלישה וגבולות במרחב האישי
- בחינה של המושגים: מותר/אסור, נכון/לא נכון ביחסי קירבה, רעות וחברות

הנחיות -

התלמידים מתחלקים לשני טורים ונעמדים אחד מול השני במרחק גדול (בהתחשב בגודל החלל).
הוראה א':

השירות הפסיכולוגי ייעוץ, משרד החינוך

- התקרבו אחד אל השני כל עוד אתם חשים בנוח. עצרו במרחק המתאים לכם כאשר אתם נעמדים אחד מול השני.
- הסתכלו אחד על השני.
- הניחו יד אחת סמוך לכתף של האדם שמולכם ומדדו את המרחק ביניכם.
- שוחחו ביניכם.

הוראה ב':

התלמידים בטור א' ישנו את המיקום שלהם כך שכעת יעמדו זוגות חדשים אחד מול השני.

- עמדו אחד מול השני במרחק רב.
- התקרבו אחד אל השני כל עוד אתם חשים בנוח.
- הניחו יד אחת סמוך לכתף של האדם שמולכם ומדדו את המרחק ביניכם.
- נעצו מבטים אחד בשני ללא מילים (יש להקפיד על טווח זמן ארוך יחסית)

הוראה ג':

התלמידים בטור א' ישנו שוב את המיקום שלהם. יש להקפיד שהזוגות שנעמדים אחד מול השני יהיו חדשים.

- עמדו אחד מול השני במרחק רב.
- התקרבו אחד אל השני כל עוד אתם חשים בנוח.
- הניחו יד אחת סמוך לכתף של האדם שמולכם ומדדו את המרחק ביניכם.
- נעצו מבטים אחד בשני ללא מילים. (יש להקפיד על טווח זמן ארוך יחסית)
- כעת התקרבו אחד אל השני בצעד אחד ללא מילים והישארו כך (יש להישאר במצב זה מס' שניות – די זמן שיוכל לגרום לתחושת אי נוחות)
- קחו צעד אחורנית וכעת חזרו למקומכם.

שאלות לדין

- *כיצד הרגשתם במהלך הפעילות?*
- *מתי חשתם נוח יותר מתי חשתם מבוכה או אי נעימות, מדוע?*
- *האם זה מזכיר לכם מצבים מסוימים?*
- *האם תרצו לספר לאלו ציון שאתם ו/או ליהודי האנשים?*
- *מה לדעתכם התראיף בחן?*

למורה

התרגיל בא לבחון כיצד אנו חשים במצבי קירבה, את נושא הגבולות, מידת האינטימיות שאנו מוכנים לה עם אנשים שונים וכו'.

כאשר קיימת קירבה רבה מידי עם אנשים שאין לנו אתם יחסים אינטימיים מתחילה בד"כ תחושת אי נוחות. גם נעיצת מבטים עשויה להביך ולגרום לאי נוחות – בפרט כשאין אפשרות לדבר. נעיצת מבטים וקירבה פיזית עשויים להתפרש במצבים מסוימים כפלישה או חדירה.

לסיכום, קירבה ומגע עשויים להחוות כנעימים ומכבדים מאידך עשויים להחוות כתוקפניים ופולשניים. ראינו שיש שונות בין בני האדם בתחושת אי הנוחות בה הם חשו נוכח הקירבה. יש המעידים כי מבט ישיר בעיניים, גורם להם לחוסר נוחות, לעומת אחרים שלא חשו בכך. לכן, תמיד רצוי לברר אם פעולה שאנו עושים על מנת להתקרב לאחר, נעימה לו ואפשרית מבחינתו.

כמו כן, עלינו לזהות מתי אנו מרגישים חוסר נוחות ולהגיב בהתאם ע"י אמירות ברורות כגון: זה לא נעים לי... לא מרגיש לי נוח כשאתה נוגעים בי... "עלינו לכבד את רצונותיו של הפרט ואת גבולותיו, אסור לנו לפלוש למרחב האישי שלו ללא אישורו."

פעילות שנייה - האם זו הטרדה מינית ?

למורה: לפניך מספר אירועים בנושא הטרדה מינית, לדיון בכיתה. מטרת האירועים לסקור מצבים אפשריים של הטרדה מינית במקום ההתנדבות, לבחון את יחס התלמידים כלפי כל אחד מהאירועים, את הבנתם מהי הטרדה מינית במקום עבודה, לבחון עד כמה החוק בנושא מובן ומוכר להם דיו ומה ניתן לעשות ואל מי ניתן לפנות בעת מצוקה. בשלב הראשון מומלץ לערוך את הפעילות, בשלב השני מומלץ לערוך לתלמידים הכרות עם החוק להטרדה מינית המופיע בהמשך.

מטרות

- הכרות עם החוק למניעת הטרדה מינית
- הבנה מהי הטרדה מינית במקומות עבודה או התנדבות
- הבנה כי יחסי קירבה אינטימיים בין עובד למעביד אסורים ע"פ החוק
- הכרות עם מקורות לעזרה
- עיבוד המורכבות הרגשית שכרוכה בהתמודדות עם אירועי הטרדה מינית

הנחייה

על התלמידים להתחלק לקבוצות בנות 4 – 5 תלמידים. כל קבוצה תקבל אירוע ותדון בו בהתאם לשאלות המוצגות בכרטיסייה. בכיתה גדולה ניתן לחלק את אותן כרטיסיות לשתי קבוצות.

אירוע א:

נועה תלמידת כיתה י'. לפני חודשיים החליטה לפעול במד"א במסגרת התכנית למעורבות חברתית. העבודה מרתקת עבורה אך מפגישה אותה עם מצבי חיים מגוונים שלא כולם מסתיימים בטוב. המראות לעיתים קשים ומטלטלים בפרט כשמדובר בשאלה של חיים או מוות או בסבל של אנשים ובפרט של ילדים קטנים. מה שעוזר לנועה להתמודד עם הרגעים הקשים הללו זו המסירות האין סופית והאהבה הרבה ששוררת בין אנשי הצוות. ברגעים כאלה הם המשענת. החיבוק החם והליטוף המרגיע עוזרים להתמודד עם המראות הקשים. העבודה נגררת לעיתים לשעות הקטנות של הלילה, גם בסופי שבוע כשאינה חייבת לקום למחרת בבוקר לבית הספר. לאחרונה החיבוק של אחד מהפרמדיקים גורם לנועה לאי נוחות. היא חשה שזה לא החיבוק הרגיל המוכר, יש בו משהו נוסף. הוא מחבק, קצת מלטף, זה נעים ומרגיע מחד, בפרט ברגעים קשים, אבל גם עושה משהו לא נעים בבטן, מן התכווצות כזו. נועה חשה שבזמן חיבוק, בפרט כשהם כמעט לבד, היד שלו נעה למקומות אחרים בגוף – לעורף, לפני, קצת מתחת לחולצה – נועה מתחילה לחוש פחד, היא איננה יודעת איך לפרש את הסיטואציה וכיצד להגיב. נועה שיתפה את חברתה ליאור שמתנדבת יחד אתה. ליאור אמרה לה שהיא סתם מגזימה. לדבריה הוא מקסים ונחמד והיא אינה מבינה מה הבעיה. אבל נועה מרגישה לא בנוח בסביבתו, מתחילה לחוש מתוחה בקרבתו ושואלת את עצמה שאלות הנוגעות בתחושותיה. האם הדרך בה הוא נוגע בה בסדר/לא בסדר? האם מותר לה לומר משהו למשהו ואם כן למי? לבחור? למורה? ליועצת? מי או מה יכולים לעזור לה?

שאלות לדיון:

- מה אתם מרגישים כשאתם שומעים על האירוע?
- מה דעתכם על התנהגותו של הפרמדיק?
- האם זו הטרדה מינית או הבעה לציטומית של חוס ואהבה?
- כיצד ניתן להבחין בין הטרדה לבין יחס של חוס וחובה או חיזור? כיצד יודעים זאת?
- האם זה נכון שהפרמדיק ילטף אותה ויאצף בה במקומות אישיים?
- אף מי פונים? עם מי מתוועצים?

ניתן לצעות סימולציה של שיחה בין התלמידה לבין הפרמדיק ובה להבהיר את ההגבלות ואת הסיכונים. (נעודד את התלמידים להתנסות בפעולות לעצירת הטרדה, כמו

למשל – לומר "די", "תפסיק מיד", "זה לא נעים לי", לקום ולהתרחק, לפנות לעזרת מבוגר. לדווח, לשתף ועוד.)

אירוע ב:

במסגרת התכנית למעורבות חברתית עידו פועל בתחנה לכיבוי אש. הוא אוהב את הצוות. רובם צעירים, נמרצים, מלאי הומור. כל רגע בחברתם הוא חוויה מעניינת. לפני שבוע עידו שם לב שראש הצוות במשמרת הקבועה שלו מסתכל עליו כל הזמן. הוא איש חביב מאד, בן 30, נשוי ואב לילדים. אתמול ראש הצוות ניגש לעידו והציע שיישאר אתו למשמרת לילה. הוא אמר לו שהוא מאד מוצא חן בעיניו ושהוא ילמד אותו דברים שתינוקות צעירים לעולם לא יוכלו ללמד אותו. עידו במבוכה, הוא לא יודע כיצד להגיב. מצד אחד הוא מרגיש מאד מוחמא אך מצד שני פוחד. עד כה לא היה לו כל קשר זוגי ולא כולם יודעים מה הנטיות המיניות שלו. כל עוד ראש הצוות רק הסתכל עליו זה החמיא אבל כעת כשזה הפך למציאותי זה התחיל להבהיל אותו. עידו לא יודע מה לומר ואיך להגיב. עידו חושש שאם הוא יסרב ראש הצוות יתנכל לו ולא יאפשר לו להמשיך לפעול במשמרות ובימים שמתאימים לו.

שאלות לדיון:

- מה אתם מרגישים כשאתם שומעים על האירוע?
- מה דעתכם על התנהגותו של ראש הצוות?
- האם זו הטרדה מינית או חיזור לאיטימיות?
- האם התנהגותו של ראש הצוות מקובלת ולאטימיות?
- אם מי פונים? עם מי מתוועצת?

ניתן לצעות סימולציה של שיחה בין התלמיד לבין ראש הצוות ובה להבהיר את האבולות ואת הסיכונים. (נעודד את התלמידים להתנסות בפעולות לעצירת ההטרדה, כמו למשל – לומר "די", "תפסיק מיד", "זה לא נעים לי", לקום ולהתרחק, לפנות לעזרת מבוגר. לדווח, לשתף ועוד.)

אירוע ג:

במסגרת התכנית למעורבות חברתית הילה פועלת בבית חולים. במחלקה שבה היא מתנדבת ישנו רופא מתמחה צעיר ונאה. הילה מאוהבת בו ועושה הכל כדי למשוך את תשומת ליבו. הוא מחייך אליה בנימוס אך נמנע מלהיות אתה לבד בחדר ולא נענה לחיזוריה. הילה החליטה שעליה לדבר אתו באופן ישיר, טלפנה אליו וכשלא הגיב החלה להפציץ אותו במסרונים. בשבוע שעבר הוא פנה אליה בלחש בצד, בשעה שהם היו ביחד במחלקה, ובקש ממנה בצורה מנומסת אך כזו שאינה משתמעת לשתי פנים שהיא תפסיק. הוא ציין שהיא ילדה חביבה אך צעירה והוא אינו מעוניין בשום קשר עמה. הילה נפגעה והמשיכה להתקשר ולשלוח הודעות ומסרונים לטלפון שלו ולמייל שלו וביקשה מחברותיה שגם הן תעשנה זאת כדי שהוא יבין שאותה לא דוחים.

שאלות לדיון:

- מה דעתכם על התנהגותה של הילה?
- איילו רצות האירוע מצורר ככ?
- האם לדעתכם זו דרך חיזור לאטימיות?
- האם יש כאן עבירה על החוק?

ניתן לצעות סימולציה של שיחה בין המתמחה להילה ובה להבהיר את האבולות ואת הסיכונים. (נעודד את התלמידים להתאמן בפעולות לעצירת ההטרדה, כמו למשל – לומר "די", "תפסיק מיד", "זה לא נעים לי", לקום ולהתרחק, לפנות לעזרת מבוגר. לדווח, לשתף ועוד.)

אירוע ד:

יובל החליט לפעול במסגרת המעורבות החברתית בבית זקנים. הוא מגיע לשם מידי שבוע. יובל יצר קשר מיוחד עם קשיש ניצול שואה. הוא אוהב לשמוע את הסיפורים שלו ולדבר אתו על החיים. יובל מלווה אותו מידי שבוע לספריה (הוא נעזר בהליכון) ולאחר מכן הם נוהגים לחזור לחדרו לשתות קפה חם ולפטפט או למלא ביחד תשבצים.

הנכדה שלו בת ה 22 מבקרת אותו לעיתים, לאחרונה היא החלה להגיע כל פעם שיובל שם. בפעם האחרונה הנכדה היתה בחדר ואמרה ליובל שסבה הובהל לבית חולים מאחר וחש ברע. בעוד יובל מתלבט מה לעשות היא ניגשה אליו חיבקה אותו קלות, ואמרה לו כמה שהוא מושך אותה והתחילה לעסות לו את הכתפיים.

יובל המום - מבוהל, מבויש, לא יודע מה לעשות ואל מי לפנות. הוא חושש שאם יספר את זה יצחקו עליו ויאמרו עליו שהוא כזה נמושה ולא "גבר".

שאלות לדיון:

- מה דעתכם על ההתנהגות של הנכדה?
- האם מדובר בהטרדה מינית? האם זו דרך חיזור לאיטימית?
- איך הייתם מראישים אילו היה קורה לכם דבר דומה? (בניס / בנות)
- מה ניתן לעשות? אף מי ניתן לפנות?

ניתן לעשות סימולציה של שיחה בין התלמיד לבין האישה ובה להבהיר את הגבולות ואת הסירוב. (נעודד את התלמידים להתנסות בפעולות לעצירת ההטרדה, כמו למשל – לומר "די", "תפסיק מיד", "זה לא נעים לי", לקום ולהתרחק, לפנות לעזרת מבוגר. לדווח, לשתף ועוד.)

דיון במליאה

המורה יזמין את התלמידים לשתף תחילה בתהליך שהתרחש בתוך הקבוצות ובהמשך לתכנים שעלו:

- מה הייתה האווירה במהלך הדיון בקבוצה?
- אילו רגשות עלו?
- על מה הסכימו ועל מה היו חילוקי דעות?
- האם עלו הבדלים ביןכם באישה ובהתייחסות לכל אחד מהאירועים ומה היו ההבדלים?
- נסו לנסח עקרונות להתמודדות מוצנת ואסרטיבית עם הטרדה מינית.
- אף מי פונית במקרה של חשד להטרדה מינית?

המורה יציג את החוק למניעת הטרדה מינית (מופיע בהמשך).

- האם החוק חידש או הפתיע במשהו?
- האם משהו השתנה בהבנה שלכם את הנושא לאחר ההכרות עם החוק?
- מה הלאמורה המשמעותית שהייתה לכם בשיעור היום?
- ציינו דבר אחד שלצביו שניתם את דעתכם.
- האם ישנו דבר אחד שלצביו אתם חשים שיצאתם מחולקים יותר?

מסרים ונקודות למחשבה שיעזרו בפיתוח כוחות התמודדות במצבים של הטרדה

- היו קשובים לתחושות לא נוחות ולא נעימות, סמכו על תחושות הבטן שלכם.
- כאשר לא נוח לכם, אמרו לא! עצרו מבט, מגע ו/או התנהגות שאינה נעימה לכם.
- גופכם הוא שלכם. אל תאפשרו לאחרים לעשות בו משהו בניגוד לרצונכם. היו אתם אדונים על גופכם.
- אל תישארו לבד עם סודות מעיקים! פנו אל האדם שאתם סומכים עליו ושתפו אותו במועקה.
- גלו אחריות כלפי חבריכם. כשהם במצוקה שתפו מבוגר שיכול סייע.

למורה:

חשוב לסכם את הנושא תוך דיון עם התלמידים אל מי פונים ומתי. יש לציין מספר דמויות שיכולות לתמוך ולעזור כגון: הורים, מחנך/כת, יועץ/צת, מורה אחר שסומכים עליו/ה בביה"ס, מנהל/ת, פסיכולוג ביה"ס וכו'. חבר/ה במקרה הזה יכול/ה להיות דמות מכילה, משתתפת ומבינה אך לא די בחבר/ה כדי לעצור את ההתנהגות המטרידה – חשוב לפנות למבוגר שסומכים עליו שיוכל להשפיע ולקדם את הפסקת ההתנהגות הפוגעת.

יש לשוחח עם התלמידים גם על כך שלא תמיד קל להתלונן, לעיתים קרובות הנער/ה מאשימים את עצמם בהתנהגות של המבוגר המטריד וחוששים להתלונן, לעיתים עולה החשש שהנער/ה לא הבינו נכון את כוונת האדם המטריד וכו', במקרים כאלה לחברים שרואים ויודעים יש אחריות לעזור לנער/ה המוטרדים להציג את הבעיה בפני מבוגר שיוכל לחשוב אתם מה הדרך הנכונה על פיה יש לפעול.

המסר המרכזי – למטריד אסור להטריד, בלא קשר למה שהנער/ה אמר/ה, לבש/ה, התנהג/ה וכו', סירוב הוא סירוב ופרושו "לא!" ברור וחד משמעי!!!

כל מגע שלא בהסכמה, תוך שימוש במניפולציה, כוח, סחיטה או איומים הם בניגוד לחוק.

החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח, 1998:

חוק זה מטרתו לאסור הטרדה מינית כדי להגן על כבודו של האדם, על חירותו ועל פרטיותו וכדי לקדם שוויון בין המינים. אין הכוונה, בחוק זה, למנוע חיזור או להרתיע מפני יוזמה, שכוונתה ליצור יחסים קרובים בין אנשים, לרבות יחסים אינטימיים.

הטרדה מינית והתנכלות

(א) הטרדה מינית היא כל אחד ממעשים אלה:

- (1) סחיטה באיומים, כמשמעותה בסעיף 428 לחוק העונשין, כאשר המעשה שהאדם נדרש לעשותו הוא בעל אופי מיני;
- (2) מעשים מגונים כמשמעותם בסעיפים 348 ו-349 לחוק העונשין;

(3) הצעות חוזרות בעלות אופי מיני, המופנות לאדם אשר הראה למטריד כי אינו מעונין בהצעות האמורות;

(4) התייחסויות חוזרות המופנות לאדם, המתמקדות במיניותו, כאשר אותו אדם הראה למטריד כי אינו מעונין בהתייחסויות האמורות;

(5) התייחסות מבזה או משפילה המופנית לאדם ביחס למינו או למיניותו, לרבות נטייתו המינית;

(6) הצעות או התייחסויות כאמור בפסקאות (3) או (4), המופנות למי מהמנויים בפסקאות המשנה (א) עד (ו), בנסיבות המפורטות בפסקאות משנה אלה, גם אם המוטריד לא הראה למטריד כי אינו מעונין בהצעות או בהתייחסויות האמורות;

השירות הפסיכולוגי ייעוצי, משרד החינוך

- (א) לקטין או לחסר ישע - תוך ניצול יחסי מרות, תלות, חינוך או טיפול, ואם טרם מלאו לקטין 15 שנים - גם בלא ניצול יחסים כאמור, ובלבד שהמטריד אינו קטין.
- (ב) למטופל, במסגרת טיפול נפשי או רפואי - תוך ניצול תלות של המטופל במטפל;
- (ג) לעובד במסגרת יחסי עבודה, ולאדם בשירות במסגרת שירות - תוך ניצול מרות ביחסי עבודה או בשירות;

הקושי בהגדרה:

קיים קושי משפטי בהגדרת "הטרדה מינית" מאחר ולא תמיד קל לקבוע מתי עוברת התנהגות בעלת אופי מיני את הגבול מתחום המותר לתחום האסור?
כמו כן נשאלת השאלה מה ההבדל בין חיזור ורצון להתחלת קשר ובין הטרדה מינית?
חיזור מותנה בהסכמה ורצון חופשי של שני הצדדים. ע"פ החוק "כאשר האדם הראה למטריד כי הוא אינו מעונין בהצעות האמורות" והאדם ממשיך בהתנהגותו ההתנהגות תחשב להטרדה מינית.
הטרדה מינית תתקיים גם במצבים בהם קיימים יחסי עבודה או יחסי תלות כגון: עובד ומעביד, מורה ותלמיד, מתנדב וחונך. מדובר במצבים שבהם מתקיימת היררכיה בין האנשים או מצבים בהם קיימים פערים משמעותיים בגיל ובשלב ההתפתחותי והקוגניטיבי של כל אחד מהצדדים.
בכל מקרה ע"פ החוק אסורים יחסים אינטימיים במצבים הירארכיים כגון אלה שצוינו לעיל, גם אם הם נעשו לכאורה בהסכמה חופשית של שני הצדדים.